

บทที่ 2

ผลงานวิจัย และงานเขียนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาถึงความตระหนักต่อภัยจากการสนทนากับบุคคลแปลกหน้าผ่านเว็บไซต์ไฮไฟร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎีมากำหนดกรอบแนวคิดการศึกษาซึ่งประกอบด้วย

1. แนวคิดด้านประชากรศาสตร์ (Demographics)
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรการเปิดรับสาร (Media Exposure Theory)
3. แนวคิดด้านจิตวิทยาวัยรุ่น
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดด้านประชากรศาสตร์ (Demographics)

แนวคิดด้านประชากรศาสตร์นี้เป็นแนวคิดที่เชื่อในหลักการของความเป็นเหตุเป็นผล กล่าวคือ เชื่อว่าคนเราทำพฤติกรรมต่าง ๆ ตามแรงผลักดันจากภายนอก (Exogenous Factors) และพฤติกรรมโดยส่วนใหญ่ของเราจะเป็นไปตามแบบฉบับที่สังคมวางไว้ เช่น คนรุ่นไหนควรจะทำพฤติกรรมที่แตกต่างกัน พฤติกรรมการใช้สื่อและรับสารซึ่งเป็นพฤติกรรมทางสังคมอย่างหนึ่งก็เป็นไปตามหลักการดังกล่าว (กาญจนา แก้วเทพ, 2541, น. 302)

เบเรลสัน และ สไตเนอร์ (Berelson and Steiner, อ้างถึงใน ชิบ จิตนิยม, 2534, น. 27) ได้แสดงความเห็นว่า คนเรามีแนวโน้มที่จะดูและฟังการสื่อสารที่สอดคล้องกับกรอบอ้างอิงทางความคิดของเขา ซึ่งกรอบอ้างอิงทางความคิดนี้ หมายรวมถึง บทบาททางเพศ การศึกษา ความสนใจ และความเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ สถานภาพทางสังคม และอื่น ๆ ที่เป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญของบุคคล โดยกรอบอ้างอิงทางความคิดเหล่านี้ ทำให้เกิดความแตกต่างกันเรื่องของความรู้ ความคิด ความเชื่อ ทศนคติ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรการสื่อสารของคน

ตัวแปรทางลักษณะประชากรศาสตร์ที่สำคัญที่นิยมนำมาศึกษาความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรการสื่อสาร มีดังต่อไปนี้

ประการแรก คือ เพศ (Sex) จากการวิจัยทางจิตวิทยาหลายเรื่อง แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด และทัศนคติ ทั้งนี้ เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของหญิงชายไว้ต่างกัน จึงส่งผลให้พฤติกรรมกรการสื่อสาร

ของหญิงชายต่างกันด้วย งานวิจัยทางนิเทศศาสตร์ยังชี้ให้เห็นว่า เพศหญิงมีแนวโน้มและความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายไม่ได้มีความต้องการที่จะส่งสารและรับข่าวสารเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นจากการรับข่าวสารนั้นด้วย

ประการที่สอง คือ อายุ (Age) โดยทั่วไปบุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารต่างจากคนที่มีอายุน้อย และบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไปเมื่อตนเองมีอายุมากขึ้น ในประเด็นนี้ กาญจนา แก้วเทพ (2541, น. 302) ได้อธิบายว่า ปริมาณและแบบแผนการใช้สื่อจะสัมพันธ์กับช่วงชีวิตที่เปลี่ยนไป เนื่องจากในแต่ละช่วงชีวิต คนเราจะเปลี่ยนสถานที่ที่ใช้เวลาอยู่เป็นส่วนใหญ่ เช่น เด็กเล็กต้องอยู่ในบ้าน วัยรุ่นอยู่กับกลุ่มเพื่อนหรือในโรงเรียน ผู้ใหญ่อยู่นอกบ้านหรือที่ทำงาน เป็นต้น แบบแผนการใช้เวลาเปลี่ยนไป เช่น เด็กเล็กจะเล่นและว่างเป็นหลัก ในขณะที่ผู้ใหญ่จะทำงานและมีเวลาว่างเป็นส่วนน้อย นอกจากนี้ลักษณะของกิจกรรมที่ทำและกลุ่มบุคคลที่แวดล้อมก็จะเปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต (Life style) ดังกล่าวจึงมีผลต่อปริมาณการใช้สื่อ เช่น เด็กเล็กจะใช้สื่อในบ้านเป็นส่วนใหญ่ และใช้เพื่อความบันเทิง วัยรุ่นจะใช้สื่อนอกบ้านและใช้สื่อเพื่อความบันเทิง ผู้ใหญ่จะใช้สื่อทั้งในและนอกบ้าน แต่จะมีเป้าหมายการใช้สื่อเพื่อประโยชน์ในการใช้งานมากกว่า คนชราจะหันมาใช้สื่อในบ้านเป็นส่วนใหญ่อีกครั้งหนึ่ง แต่จะใช้เพื่อฆ่าเวลาหรือเป็นเพื่อนเป็นหลัก

ประการที่สาม คือ การศึกษา (Education) นักวิชาการสื่อสารพบว่า การศึกษาเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับตัวแปรที่เกี่ยวกับการรับสารและการใช้สื่อ การศึกษาของผู้รับสารทำให้ผู้รับสารมีพฤติกรรมการสื่อสารต่างกันไป โดยคนที่มีการศึกษาสูงจะเป็นผู้รับสารที่ดี เนื่องจากมีความรู้กว้างขวางในหลาย ๆ เรื่องและสามารถเข้าใจสารได้ดี จึงส่งผลให้คนที่มีการศึกษาสูงจะเลือกใช้สื่อมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำ

ประการสุดท้าย คือ ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจ (Social and Economic Status) โดยดูจากรายได้ อาชีพ เชื้อชาติ ภูมิภาคของครอบครัว เป็นต้น เช่น คนที่มีฐานะดี อาศัยอยู่ในเมือง อาจมีโอกาสที่จะเลือกอาชีพได้หลากหลายประเภทกว่า และบ่อยครั้งกว่า โดยเฉพาะสื่อที่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการใช้ตัวแปรรายได้จัดได้ว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล ดังนั้นการศึกษาวิจัยที่ใช้แนวคิดด้านประชากรศาสตร์ จึงมักมีตัวแปรรายได้ของบุคคลรวมอยู่ด้วยเสมอ เพื่อช่วยให้มองเห็นความสำคัญของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และพฤติกรรมของบุคคลชัดเจน

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ (2528, น. 25) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า รายได้เป็นตัวแปรที่สามารถนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมการสื่อสารของบุคคลได้ดีเช่นเดียวกับกรณีตัวแปรการศึกษา เพราะเป็น

ตัวแปรที่มีบทบาทใกล้เคียงกันและมีความสัมพันธ์ระหว่างกันสูงมาก กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้สูงนั้น มักมีการศึกษาสูง มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี จึงมักถูกผลักดันให้มีความจำเป็นต้องเรียนรู้หาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ การเปิดรับสื่อจึงจำเป็นสำหรับผู้รับสารกลุ่มนี้ มากกว่ากลุ่มอื่น

ในขณะที่งานวิจัยของ เมเยอร์ (Myers) ได้อธิบายถึงลักษณะประชากรศาสตร์ว่า อายุ หรือวัย เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างในเรื่องความคิด และพฤติกรรม บุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการสื่อสารจากบุคคลที่มีอายุน้อย และบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไปเมื่อมีอายุมากขึ้น (Myer & Myers, 1982, p. 5)

โรบินสัน (Robinson, 1972, p. 65) พบว่า ระดับการศึกษาของผู้รับสารมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อ และระดับความรู้ทางด้านข้อมูลข่าวสารของบุคคล หมายถึง คนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีการใช้สื่อและมีระดับความรู้ ในเรื่องข้อมูลข่าวสารต่างกัน คือ คนที่มีความรู้สูงจะเพิ่มพูนความรู้ของตนให้มากขึ้นโดยการใช้สื่อมวลชน

จากแนวความคิดลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ บทบาททางเพศ การศึกษา ความสนใจ ความเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ สถานภาพทางสังคม และอื่น ๆ ที่เป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญของบุคคล ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้นำแนวความคิดด้านลักษณะประชากรศาสตร์มาเป็นกรอบความคิดในการศึกษาความแตกต่างของผู้รับสารแต่ละบุคคล โดยในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำแนวความคิดของ เบเรลสัน และ สไตเนอร์ (Berelson and Steiner) มาเป็นเครื่องมือในการวัดความแตกต่างของผู้รับสารของแต่ละบุคคลซึ่งได้แก่ ความแตกต่างในเรื่องของเพศ อายุ สังเกตโรงเรียน ประเภทของโรงเรียน สถานภาพครอบครัว และลักษณะการอยู่อาศัย มาเป็นกรอบเพื่อศึกษาด้วย

ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรเปิดรับสาร (Media Exposure Theory)

ปัจจัยในการสื่อสารที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการส่งสารไปยังผู้รับสาร นั่นก็คือ กระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ของผู้รับสาร กระบวนการเลือกสรรเปรียบเสมือนเครื่องกรอง (filters) ข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์เราซึ่งแคลปเปอร์ (Klapper) ได้อธิบายการกลั่นกรอง 3 ชั้น ดังนี้ (พีระ จิรโสภณ, 2529, น. 636-640)

1. การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (Selectivity Exposure) หมายถึง แนวโน้มที่ผู้รับสารจะเลือกสนใจหรือเปิดรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีอยู่ด้วยกันหลายแห่ง ทฤษฎีนี้

พบว่า บุคคลมักจะแสวงหาข่าวสารเพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่ และหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ขัดแย้งกับความรู้สึกนึกคิดเดิมของตนเอง ทั้งนี้เพราะการได้รับข่าวสารใหม่ที่ไม่ลงรอยหรือไม่สอดคล้องกับความรู้ ความเข้าใจหรือทัศนคติเดิมที่มีอยู่แล้วจะเกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจ ดังนั้นการลดหรือการหลีกเลี่ยงภาวะดังกล่าวได้ก็ต้องแสวงหาข่าวสารเลือกเฉพาะข่าวสารที่ลงรอยกับความคิดเดิมของตน และเมื่อบุคคลได้ตัดสินใจในเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่มีความเสียเปรียบได้เปรียบก้ำกึ่งกัน บุคคลย่อมมีแนวโน้มที่จะแสวงหาข่าวสารที่จะสนับสนุนการตัดสินใจนั้น ๆ (Reinforcement Information) มากกว่าที่จะแสวงหาข่าวสารที่ขัดกับสิ่งที่กระทำลงไป

2. การเลือกรับรู้หรือตีความ (Selective Perception or Selective Interpretation) กระบวนการกลั่นกรองขั้นต่อมา เมื่อบุคคลเลือกรับข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดแล้ว ผู้รับสารแต่ละคนอาจจะตีความหมายข่าวสารขึ้นเดียวกันที่ส่งผ่านสื่อมวลชนได้ไม่ตรงกัน ความหมายของข่าวสารที่ส่งไป จึงมีได้อยู่ที่ตัวอักษร รูปภาพหรือคำพูดเท่านั้น แต่อยู่ที่ผู้รับสารที่จะเลือกรับรู้หรือเลือกตีความหมายตามความเข้าใจของตนเอง ตามทัศนคติ ตามประสบการณ์ ตามความเชื่อ ตามความต้องการ ตามความคาดหวัง หรือตามแรงจูงใจ เป็นต้น

3. กระบวนการเลือกจดจำ (Selective Retention) เป็นแนวโน้มในการเลือกจดจำข่าวสารเฉพาะส่วนที่ตรงกับความสนใจ ความต้องการและทัศนคติของตนเอง และมักจะลืมในสิ่งที่ตนเองไม่สนใจหรือไม่เห็นด้วยได้ง่ายกว่า

ดังนั้นความต้องการและการเลือกรับสารของแต่ละบุคคล จะส่งผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารแตกต่างกันไป โดยบุคคลจะเปิดรับข่าวสารที่ตรงกับความสนใจและความต้องการของตน

แม็คลอย และคณะ (McLeod and others, 1972, p. 123) ได้ทำการวิจัยและระบุว่าตัวชี้วัด (Index) ที่ใช้ในพฤติกรรมการเปิดรับสาร (Media Exposure) ส่วนใหญ่จะใช้ 2 ตัว คือตัวชี้วัดจากเวลาที่ใช้สื่อ และตัวชี้วัดจากความถี่ของการใช้สื่อโดยแยกตามประเภทของเนื้อหา

แม็คลอย ได้กล่าวไว้ว่า การวัดในเรื่องเวลาที่ใช้กับสื่อมีข้อเสียตรงที่ คำตอบจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ความสนใจของผู้ฟัง เวลาว่าง และการมีสื่อใกล้ตัว ด้วยเหตุนี้คำตอบที่วัดได้จากเวลาที่ใช้สื่อจึงไม่สามารถแปลความหมายได้ในทางจิตวิทยาและมักจะให้ผลที่ไม่ชัดเจนเมื่อนำไปเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาความไม่ชัดเจนในเรื่องนี้จึงได้มีการวัดตัวแปรในการเปิดรับสื่อ โดยใช้ความถี่ของการใช้สื่อเฉพาะเจาะจงเนื้อหา เช่น วัดความถี่ของการอ่านหนังสือพิมพ์ในหน้าการศึกษา วัดความถี่ของการรับฟังรายการวิทยุ เป็นต้น

จอห์น เมอร์ริลล์ และราล์ฟ โลเวนสไตน์ (John C. Merrill and Ralph L. Lowenstein, 1971, pp. 28-29) ได้แสดงความคิดเห็นว่า บุคคลมีพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารเนื่องจากแรงผลักดันภายใน คือ

1. ความเหงา เป็นเหตุผลทางจิตวิทยาที่เชื่อว่า มนุษย์ไม่ชอบที่จะอยู่โดดเดี่ยวตามลำพัง เพราะเกิดความรู้สึกสับสน วิดกกังวล หวาดกลัว และไม่อยากถูกเมินเฉยจากสังคม ดังนั้นมนุษย์จึงชอบหรือพยายามที่จะรวมกลุ่มสังสรรค์ ซึ่งหากไม่สามารถติดต่อกับบุคคลอื่นได้โดยตรง ก็มักจะใช้สื่อเพื่อเป็นตัวกลางในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น

2. ความอยากรู้อยากเห็น เป็นคุณสมบัติพื้นฐานของมนุษย์ เพราะธรรมชาติของมนุษย์จะอยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเองมากที่สุด ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นวัตถุสิ่งของ ความคิด หรือการกระทำ นอกจากนั้นพฤติกรรมอยากรู้อยากเห็น อาจเป็นความอยากรู้อยากเห็นในแง่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อม หรืออาจจะเป็นผลกระทบต่อผู้อื่น

3. ประโยชน์ที่ตนเองสามารถใช้สอย โดยพื้นฐานของมนุษย์เป็นผู้ที่มีความเห็นแก่ตัว ซึ่งในฐานะที่เป็นผู้รับข่าวสาร ดังนั้นมนุษย์จึงต้องการแสวงหาข่าวสาร และใช้ข่าวสารเพื่อสร้างประโยชน์ต่อตนเอง เช่น ทำให้ความคิดของตนบรรลุผลเพื่อเสริมความเด่นของตน และทำให้ตนเองได้รับความสะดวกสบาย ปลอดภัย รวมทั้งได้รับข่าวสารที่ทำให้ตนเองเกิดความสนุกสนานบันเทิง

4. ลักษณะเฉพาะของสื่อ สื่อแต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะ ทำให้เมื่อผู้รับข่าวสารแต่ละบุคคลเปิดรับสื่อ จะพิจารณาจากสื่อที่สามารถตอบสนองความต้องการและทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจ

โรเจอร์ และ เซเวนนิ่ง (Roger and Sevening, 1969, p. 3) ได้ขยายแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชนให้กว้างขวางออกไปอีก โดยให้คำนิยามว่า สื่อมวลชนนั้นคลุมถึง 5 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ นิตยสาร และโทรทัศน์ ดัชนีในการจัดการเปิดรับสื่อมวลชนในความหมายของเขาทั้งสองจึงต้องประกอบด้วย รายการวิทยุที่รับฟังต่อสัปดาห์ การอ่านหนังสือพิมพ์ต่อสัปดาห์ ภาพยนตร์ที่ดูต่อปี และอื่น ๆ

ชาร์ล เค อัทคิน (Atkin, อ้างถึงใน อภิสรา วัชรการ, 2549, น. 21) ได้กล่าวเกี่ยวกับผู้รับสารว่า “บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมาก จะมีหูตากว้างไกล มีความรู้ ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม และเป็นคนที่ทันสมัยทันเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย”

เลอเนอร์ (Lerner, อ้างถึงใน อภิสรา วัชรการ, 2549, น. 21) ได้ให้ความหมายของการเปิดรับสื่อมวลชน หมายถึง อัตราส่วนของประชาชนที่มีต่ออายุ จำนวนจำหน่ายหนังสือพิมพ์ และจำนวนผู้นั่งดูภาพยนตร์ต่อประชาชน 1,000 คน

ไฟรด์สัน (Friedson) ไรเลย์ (Riley) และ ฟลาวเวอร์แมน (Flowerman) มีความเห็นว่าแรงจูงใจที่ต้องการเป็นที่ยอมรับของสมาชิกภายในสังคม จะเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดความสนใจในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ก็เพื่อสนองความต้องการของตน ปรากฎการณ์นี้เมอร์ตัน ไรท์ และวาลเลส เรียกว่า “พฤติกรรมในการแสวงหาข่าวสาร” นักวิชาการเหล่านี้มีความเห็นตรงกันว่าผู้รับข่าวสารจะเลือกรับข่าวสารจากสื่อใดนั้นย่อมเป็นไปตามบทบาทและสถานภาพในสังคมของผู้รับสาร และเหตุผลในการรับข่าวสารก็เพื่อนำไปเป็นหัวข้อในการสนทนา ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (ดวงจันทร์ สุทธาโรจน์, 2539, น. 8)

ในการศึกษาครั้งนี้ นอกเหนือจากการที่ผู้ศึกษาได้มุ่งศึกษา ความตระหนักต่อภัยจากการสนทนากับบุคคลแปลกหน้าเว็บไซต์ไฮไฟฟ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาแล้ว ยังศึกษาพฤติกรรมในการเปิดรับสารจากการสนทนากับบุคคลแปลกหน้าโดยผู้ศึกษาได้นำแนวคิดของแม็คลอย และคณะ (McLeod and others) ได้แก่ ความถี่ในการเปิดรับสารต่อสัปดาห์ และระยะเวลาในการเปิดรับสารต่อครั้ง มาเป็นกรอบเพื่อการศึกษาครั้งนี้

แนวคิดด้านจิตวิทยาวัยรุ่น

เฮอร์ลอค (Hurlock) ได้อธิบายคำว่า “วัยรุ่น” ว่าตรงกับคำ “Adolescence” ในภาษาอังกฤษ มีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาละตินว่า “Adolescere” ซึ่งมีความหมายว่า เจริญเติบโตหรือเจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ (Maturity) การที่เด็กจะบรรลุถึงขั้นวุฒิภาวะนี้ ไม่ใช่จะเจริญแต่ทางร่างกายด้านเดียวเท่านั้น ทางจิตใจก็จะเจริญตามด้วย นั่นคือ จะต้องมีการพัฒนาทั้ง 4 ด้านไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม

วัยรุ่น คือ วัยที่สิ้นสุดความเป็นเด็ก เป็นวัยที่เป็นสะพานไปหาผู้ใหญ่ ไม่มีขีดขั้นที่แน่นอนว่าเริ่มเมื่อใดและสิ้นสุดวัยเมื่อใด แต่กำหนดเอาความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและรูปร่างเป็นสำคัญ และถ้าจะกำหนดลงไปว่าเริ่มเมื่อใดก็ถือเอาตอนที่เด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือน (Menstruation) ส่วนเด็กชายถือเอาตอนที่มือสุจิ (Sperm) ตามธรรมชาติเด็กหญิงจะย่างเข้าสู่วัยรุ่นก่อนเด็กชายประมาณ 1-2 ปี บางคนอาจจะเริ่มเร็ว บางคนอาจจะเริ่มช้า ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น อาหาร ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ ปกติอายุของเด็กวัยรุ่นจะอยู่ระหว่าง 12-21 ปี อย่างไรก็ตามโดยเฉลี่ยแล้วเด็กหญิงจะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นอายุ 12 ปีครึ่ง ส่วนเด็กชาย

จะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเมื่ออายุ 14 ปี และทั้งสองเพศจะสิ้นสุดวัยรุ่นเมื่ออายุครบ 21 ปี (สุชา จันทรโธม, 2529, น. 2)

ลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่น

พรพิมล เจียมนาครินทร์ (2539, น. 13) กล่าวถึง ลักษณะที่สำคัญของวัยรุ่นไว้ ดังนี้

1. เป็นวัยแห่งหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ผลลัพธ์ของพฤติกรรมในวัยนี้จะมีผลต่อบุคคลในระยะยาวหรือในช่วงวัยอื่นต่อมา ทั้งด้านการเรียน การทำงาน การใช้ชีวิตคู่ เจตคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ความสับสนในบทบาทที่ไม่ชัดเจนของตนเอง เช่น ไม่แน่ใจว่าตนเองเป็นเด็กหรือเป็นผู้ใหญ่ ความคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่นี้ มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กมาก ไม่รู้ว่าจะทำตัวอย่างไร จึงจะถูกต้องและเหมาะสม

2. เป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงตามพฤติกรรมและเจตคติในวัยรุ่นจะคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงความสนใจ ความไม่มั่นใจเกี่ยวกับความสามารถและความถนัดของตนเอง

3. เป็นวัยแห่งปัญหา อาจกล่าวได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยเจ้าปัญหาที่สุด ส่วนใหญ่ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากสาเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายนั่นเอง ภาวะความว้าวุ่นใจ ไม่สบายตัว ไม่สบายใจ ทำให้เกิดความหงุดหงิด วิตกกังวล อารมณ์เสื่อง่าย ไม่อยากพูดคุยกับใคร หรือพูดจาเยยวนจนทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันในกลุ่มเพื่อน หรือพี่น้อง เกิดเป็นปัญหาทางอารมณ์ และปัญหาทางสังคมของเด็กวัยนี้

4. เป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้ความเป็นตัวของตัวเอง เด็กจะแสดงให้เห็นว่าเขาต้องการการยอมรับจากกลุ่ม และถือเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม แต่กระนั้น เด็กเองยังไม่แน่ใจในบทบาทของตน เขาต้องการรู้ว่าเขาต้องแสดงบทบาทใดในสังคม เขามีความสำคัญอย่างไรในสังคม หรือเขายังเป็นเด็กอยู่หรือว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าเขาต้องการความเป็นตัวของตัวเอง คือ การพยายามหาเอกลักษณ์ของตนเองจากการแต่งกาย การใช้คำพูดที่เข้าใจกันเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นเท่านั้น

5. เป็นวัยแห่งจินตนาการ วัยรุ่นชอบฝันสร้างวิมานในอากาศ จินตนาการตนเองเป็นสิ่งต่าง ๆ หรือบุคคลต่าง ๆ ที่ตนเองชอบ เด็กสามารถแสดงออกในรูปของการประพันธ์เพลง เขียนบทกลอนประกอบเพลง หรือแม้กระทั่งการแต่งกายตามแบบบุคคลในสังคมที่ตนชื่นชอบและต้องการเอาอย่าง

อายุของวัยรุ่น

วัยรุ่นเริ่มจากการมีวุฒิภาวะทางเพศ จนกระทั่งสามารถเป็นอิสระจากการปกครองของผู้ใหญ่ แต่โดยเหตุที่มีความแตกต่างในด้านอายุของการมีวุฒิภาวะทางเพศ จึงเป็นการยากที่จะกำหนดอายุลงไปให้แน่นอนว่าวัยรุ่นเริ่มจากอายุเท่าใดแน่ นักจิตวิทยาและนักการศึกษาจึงเห็นพ้องต้องกันว่าควรจะใช้อายุเฉลี่ยเป็นเครื่องกำหนดจุดเริ่มต้นของวัยรุ่น ด้วยเหตุนี้จึงสามารถแบ่งอายุของวัยรุ่นได้ดังนี้

1. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) อายุ 12-15 ปี ร่างกายมีการเจริญเติบโตทางเพศอย่างสมบูรณ์ทั้งในเพศหญิงและชาย สำหรับเพศหญิงสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญของร่างกายเต็มก็คือ การมีประจำเดือน มีขนขึ้นตามบริเวณอวัยวะเพศ ส่วนเด็กชายจะสังเกตได้จากการหลังอสุจิในครั้งแรก การมีขนตามอวัยวะเพศ น้ำเสียงที่พูดจะแตกพร่า สำหรับเด็กหญิงนอกจากมีประจำเดือนเป็นครั้งแรกแล้ว สัดส่วนต่าง ๆ ของร่างกายก็เปลี่ยนไป โดยเฉพาะด้านอวัยวะเพศและการเจริญเติบโตของทรวงอก เนื่องจากต่อมต่าง ๆ ผลิตน้ำฮอร์โมนไปบำรุงมากขึ้น ในระยะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นนี้เป็นระยะที่เตือนให้เห็นว่า ระยะของวัยรุ่นได้ใกล้เข้ามาแล้ว

2. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) อายุ 15-18 ปี มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และความนึกคิด มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ในด้านร่างกายนั้น มีการเปลี่ยนแปลงมากและสิ้นสุดลงเมื่อถึงวุฒิภาวะของวัยรุ่น กล่าวคือ มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่ดึงดูดความสนใจของเพศตรงข้าม ในด้านจิตใจนั้นส่วนใหญ่เป็นผลพลอยได้มาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย แม้ว่าลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายจะเป็นสิ่งปกติของเด็กทุกคนเมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นก็ตาม แต่ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของเด็กแต่ละคนมักไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม

3. วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) อายุ 18-21 ปี ในระยะนี้พัฒนาการของวัยรุ่นเริ่มเข้าสู่วุฒิภาวะอย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งมักมีการพัฒนาทางด้านจิตใจมากกว่าร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเกี่ยวกับความนึกคิดและปรัชญาชีวิต

เด็กวัยรุ่นตอนนี้นักพยายามปรับปรุงร่างกายของตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมมากขึ้น โดยพยายามหัดตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความมั่นคงด้วยตนเอง แต่ก็ต้องขึ้นกับสภาพครอบครัวด้วย คือ ในบุคคลที่อยู่ในครอบครัวใหญ่ ๆ มีฐานะมั่นคงและพ่อแม่ไม่เข้มงวดจนเกินไป จะมีความมั่นใจและมั่นคงมากกว่าคนที่อยู่ในครอบครัวเล็ก ๆ และได้รับความเข้มงวดจากพ่อแม่

เมื่อประสบปัญหาในขณะนี้ เด็กหลีกเลี่ยงการขอความช่วยเหลือจากพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ แต่มักพยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการปรับตัวที่ดีขึ้นและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยความสบายใจ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าแก้ปัญหาไม่ได้ก็จะทำให้อารมณ์ไม่ดี ใจคออ่อนไหวง่าย แต่จะพยายามดับอารมณ์ด้วยความสุขุมเยือกเย็นมากขึ้น

ความต้องการและความสนใจของวัยรุ่น

ลักษณะสำคัญบางประการที่แตกต่างไปจากบุคคลในวัยอื่น ดังนี้ (พรพิมล เจียมนาครินทร์, 2539, น. 17)

1. ความต้องการของวัยรุ่น จากความคิดเห็นของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนวัยรุ่น พอจะสรุปได้ว่า ความต้องการที่เด่นชัดของนักเรียนวัยรุ่น มีดังต่อไปนี้

1.1 ต้องการรู้จักและเอาใจใส่ต่อรูปลักษณ์ของตนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว

1.2 ต้องการอาหารและการพักผ่อนอย่างเพียงพอ เพื่อความสมบูรณ์ของสุขภาพอนามัย

1.3 ต้องการเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองโดยไม่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะจากบุคคลผู้มีอาวุโส หรือมีอำนาจมากกว่า

1.4 ต้องการมีพวก มีเพื่อนที่สามารถเข้าใจความรู้สึกนึกคิด จริงใจ และร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกันได้

1.5 ต้องการเป็นที่ยอมรับจากผู้ใหญ่และจากเพื่อนในวัยเดียวกันทั้งเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ

1.6 ต้องการความมั่นคงปลอดภัย และอบอุ่นใจ

1.7 ต้องการมีตำแหน่งหน้าที่ หรือมีสถานภาพทางสังคมซึ่งเป็นที่ยกย่องของกลุ่มเพื่อน

1.8 ต้องการมีประสบการณ์แปลกใหม่ และท้าทาย ซึ่งสืบเนื่องมาจากความอยากรู้อยากเห็น อยากลอง และอยากทำในทุกสิ่งที่ผ่านมาพบ

1.9 ต้องการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างถูกต้อง

1.10 ต้องการที่จะหาเลี้ยงตนเองและพึ่งตนเองได้

1.11 ต้องการความยุติธรรมและความเสมอภาค

1.12 ต้องการมีปรัชญาชีวิต หรือมีอุดมคติของตนเอง เพื่อเป็นหลักยึดถือในการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ นาฏเฉลียว สุมาวงศ์ (อ้างถึงใน สุพล บุญทรง, 2523, น. 157) ได้อภิปรายถึงความต้องการของเด็กวัยรุ่นไทยไว้ 4 ประการ คือ อยากเด่นหรืออยากดัง อยากดี อยากดู อยากดี สุภา มาลากุล และ ประมวญ ดิกคินสัน (อ้างถึงใน สุพล บุญทรง, 2523, น. 157) สรุปความต้องการของเด็กวัยรุ่นไทยไว้ 4 ประการคือ อยากรู้ อยากโชว์ อยากโต และอยากช่วย

จากที่ได้กล่าวถึงความต้องการของวัยรุ่นข้างต้น จะเห็นได้ว่าความต้องการต่าง ๆ เหล่านี้เป็นแรงจูงใจที่นำไปสู่การกระทำหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งที่สังคมยอมรับหรือไม่ยอมรับ พฤติกรรมของวัยรุ่นนี้มาจากการผลักดันทั้งแรงขับภายในตนเองคือ ความคิดต่าง ๆ ที่เจริญขึ้น ความสับสนกังวลใจในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ความต้องการต่าง ๆ ตามความคิดของตนเองและแรงจูงใจภายนอกคือ การยอมรับความเข้าใจของผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับเขา เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ สังคม ค่านิยมต่าง ๆ เป็นต้น (ฉวีวรรณ สุขพันธุ์ไพฑาราม, 2527, น.126)

2. ความสนใจของวัยรุ่น ความสนใจมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับความต้องการเนื่องจากเมื่อบุคคลมีความต้องการในสิ่งใด เขาก็จะสนใจและให้ความสนใจใส่ต่อสิ่งนั้น และแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ ความสนใจที่เด่นชัดของวัยรุ่น พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

2.1 สนใจการปรับปรุงตนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสายตาของผู้ใหญ่และเพื่อนที่เกี่ยวข้องด้วย

2.2 สนใจที่จะมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ

2.3 สนใจกิจกรรมซึ่งทำเป็นกลุ่มที่มีความแปลกใหม่ และริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งตอบสนองความต้องการทางอารมณ์และสังคมของเขา

2.4 สนใจหาความรู้และประสบการณ์เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพ เพื่อเตรียมตัวสำหรับความเป็นผู้ใหญ่ที่พึ่งตนเองได้

2.5 สนใจที่จะรู้จักความงามและมีความซาบซึ้งในรสของดนตรี ศิลปะ วรรณคดี และธรรมชาติ

2.6 สนใจที่จะใช้เวลาว่างในทางสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

จากลักษณะของวัยรุ่นที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่สำคัญและนำศึกษาวัยหนึ่ง เพราะเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ เป็นระยะหนึ่งของชีวิตที่มีการผจญภัย นำตื่นเต้น มีพลังสูง แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย

เด็กวัยรุ่นมักพยายามปรับปรุงร่างกายของตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมมากขึ้น มีการตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความมั่นคงด้วยตนเองสูง แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นกับสภาพครอบครัวด้วย คือ ในบุคคลที่อยู่ในครอบครัวใหญ่ ๆ มีฐานะมั่นคงและพ่อแม่ไม่เข้มงวดจนเกินไป จะมีความมั่นใจและมั่นคงมากกว่าคนที่อยู่ในครอบครัวเล็ก ๆ และได้รับความเข้มงวดจากพ่อแม่

การศึกษาถึงความตระหนักต่อภัยจากการสนทนากับบุคคลแปลกหน้าผ่านเว็บไซต์ไฮไฟว์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งมีช่วงอายุระหว่าง 12-19 ปีอันเป็นอายุที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนกลาง เนื่องจากเป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงด้านความคิด ความสัมพันธ์ทางสังคม และเปลี่ยนพฤติกรรมจากความเป็นเด็กในระยะต่าง ๆ ก่อนที่จะเข้าสู่ผู้ใหญ่ อีกทั้งวัยรุ่นยังเป็นวัยที่ต้องการเรียนรู้และสนใจสิ่งใหม่ ซึ่งสื่ออินเทอร์เน็ตในปัจจุบันนับวันจะเจาะกลุ่มวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี การศึกษานี้จะทำให้สามารถรับรู้และเข้าใจในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของเด็กวัยรุ่น รวมไปถึงการตระหนักถึงอันตรายจากการใช้สื่อออนไลน์ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันในการสนทนากับบุคคลแปลกหน้า ซึ่งจะสามารถหาหนทางในการแก้ไขถึงภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากสังคมออนไลน์ ซึ่งจะใช้กรอบแนวคิดด้านประชากรศาสตร์ (Demographics) ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเปิดรับสาร (Media Exposure Theory) และแนวคิดด้านจิตวิทยาวัยรุ่นมาเป็นกรอบในการอธิบายงานศึกษาครั้งนี้

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อินเทอร์เน็ตกับวัยรุ่น

จินดารัตน์ บวรบริหาร (2548, น. 93-111) ทำการศึกษา เรื่อง ความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต การประเมินความเสี่ยง และพฤติกรรมป้องกันตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตในระดับต่ำ ประเมินว่าอินเทอร์เน็ตมีความเสี่ยงในระดับสูง และมีพฤติกรรมป้องกันตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 3 ตัว ได้แก่ ความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต การประเมินความเสี่ยงบนอินเทอร์เน็ต และพฤติกรรมป้องกันตนเองจากความเสี่ยง พบว่า ความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตไม่มีความสัมพันธ์กับการประเมินความเสี่ยงบนอินเทอร์เน็ต ในขณะที่ความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ในทางลบกับพฤติกรรมป้องกันตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ที่มีความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตสูง คือ ผู้ที่มีพฤติกรรมป้องกันตัวต่ำ ใน

ขณะที่ผู้ที่มีความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ตต่ำ คือ ผู้ที่มีพฤติกรรมการป้องกันตัวสูง นอกจากนี้ ยังพบว่า ปัจจัยทางด้านลักษณะทางสังคมประชากร และลักษณะการใช้อินเทอร์เน็ต อันได้แก่ เกรดเฉลี่ย รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระยะเวลา และประสบการณ์ในการใช้ อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับความรู้เท่าทันสื่ออินเทอร์เน็ต ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการประเมินความเสี่ยง คือ เพศ ระยะเวลา และประสบการณ์ในการใช้ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตัวเอง คือ เพศ เกรดเฉลี่ย ระยะเวลา และประสบการณ์ในการใช้

มนต์ชัย ศรีเพชรน้อย (2547, น. 101-107) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของกลุ่มวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายได้ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3,000 บาท การใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่างจะใช้ที่บ้านมากที่สุด ช่วงเวลาที่ใช้มากที่สุด คือ 18.01-21.00 น. บริการที่เลือกใช้มากที่สุด คือ การสืบค้นแบบเครือข่ายเวิลด์ไวด์ (www) คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมา คือ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) คิดเป็นร้อยละ 27.8 และการสนทนาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Talk หรือ Chat) คิดเป็นร้อยละ 25 สำหรับวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต คือ การสนทนากับบุคคลอื่นมากที่สุด วิธีการติดต่อโดยใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) การสืบค้นแบบเครือข่ายเวิลด์ไวด์ (www) และการสนทนาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Chat) สื่อมวลชนและผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตจัดเป็นแหล่งข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างใช้รับข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากสื่ออินเทอร์เน็ต พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ประโยชน์จากการเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตในด้านสารสนเทศมากที่สุด โดยเฉพาะการใช้เป็นแหล่งข้อมูลค้นหาความรู้มากกว่า การช่วยผ่อนคลายความต้องการทางเพศ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของกลุ่มตัวอย่าง คือ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อาชีพ และรายได้ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความต้องการเล่นเกม ต้องการมีเพื่อนจากการแชท อีเมล เว็บบอร์ด และ Web Cam รวมถึงความต้องการหาข้อมูลเพื่อการศึกษา ส่วนปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านทางหนังสือพิมพ์ เพื่อน และโทรทัศน์

กมลรัตน์ เกษมณี (2549, น. 92-93) ได้ศึกษาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่าครูส่วนใหญ่มีกิจกรรมให้นักเรียนต้องใช้อินเทอร์เน็ตในรายวิชาที่สอน คิดเป็นร้อยละ 75 ส่วนใหญ่ให้นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมในเนื้อหาวิชาที่เรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.9 ครูมีความเห็นว่าสถานที่ที่เหมาะสมในการเล่นอินเทอร์เน็ต คือ ที่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 89.8 ระยะเวลาที่เหมาะสมในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน (วันจันทร์-วันศุกร์) มากที่สุดคือ 1-2 ชั่วโมง จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 89.8 วันเสาร์-วันอาทิตย์ เห็นว่าระยะเวลาที่เหมาะสมใน

การใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน 1-2 ชั่วโมงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.2 ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการใช้อินเทอร์เน็ต มากที่สุด คือ ช่วงเวลา 19.01-2.00 น. จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 เวลาที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนในการใช้อินเทอร์เน็ต คือ ให้อิสระเต็มที่ 37 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 เวลาที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อสัปดาห์ คือ 3 วัน มากที่สุด 41 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 ส่วนมากเห็นว่าสาเหตุการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน คือ ดิตเกมออนไลน์ มากที่สุด 44 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 วัตถุประสงค์ใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนส่วนมาก คือ ค้นคว้าข้อมูลในการเรียนมากที่สุด 93 คน คิดเป็นร้อยละ 86.1 ครูคาดหวังให้นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ต ประเภทข้อมูลด้านวิชาการมากที่สุด 86 คน คิดเป็นร้อยละ 79.6 สิ่งที่น่าเป็นห่วง คือ สื่อลามกอนาจาร มากที่สุด 103 คน คิดเป็นร้อยละ 95.4

พฤติกรรมเสี่ยงจากการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนที่ครูเห็นว่ามีความเสี่ยงมากที่สุด คือ เล่นเกมติดต่อกันเกิน 3 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 2.81 และพบว่า ผู้ปกครองมีความเห็นว่าที่บ้านนักเรียนเป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการใช้อินเทอร์เน็ต มากที่สุด 289 คน คิดเป็นร้อยละ 83.5 ระยะเวลาที่เหมาะสมในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน (วันจันทร์-วันศุกร์) มากที่สุด คือ 1-2 ชั่วโมง จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 81.5 วันเสาร์-วันอาทิตย์ เห็นว่าระยะเวลาที่เหมาะสมในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน 1-2 ชั่วโมงมากที่สุด จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 56.9 วันจันทร์-ศุกร์ เวลาที่เหมาะสมในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อวัน คือ 18.01-19.00 น. มากที่สุด 243 คน คิดเป็นร้อยละ 58.1 วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนส่วนมาก คือ สนทนาออนไลน์ มากที่สุด 264 คน คิดเป็นร้อยละ 76.3 ประเภทข้อมูลที่ต้องการให้บุตรหลานใช้บริการทางอินเทอร์เน็ต คือ ข้อมูลด้านวิชาการ มากที่สุด 269 คน คิดเป็นร้อยละ 77.7 สิ่งที่คุณปกครองเป็นห่วงสำหรับบุตรหลานมากที่สุด คือ การเรียนตกต่ำ 224 คน คิดเป็นร้อยละ 64.7 วิธีการป้องกันบุตรหลานเข้าถึงเว็บไซต์อนาจาร คือ การบอกกล่าวหรือชี้แจง มากที่สุด 241 คน คิดเป็นร้อยละ 69.7

พฤติกรรมเสี่ยงจากการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนที่ผู้ปกครองเห็นว่ามีความเสี่ยงมากที่สุด คือ ทำความรู้จักกับเพื่อนต่างเพศ และนัดพบกัน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26 นักเรียนส่วนมากใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้านมากที่สุด จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 86.1 นักเรียนได้ติดตั้งคอมพิวเตอร์ไว้ที่บ้าน จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 90.8 สถานที่ที่มีการติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์มากที่สุด คือ ห้องที่เป็นส่วนกลางของบ้าน หรือหอพัก จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 61.2 ใช้เวลาการเล่นอินเทอร์เน็ตต่อวันมากที่สุด 1-2 ชั่วโมง จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 44.5 ใช้เวลาการเล่นอินเทอร์เน็ต (วันเสาร์-วันอาทิตย์) ต่อวันมากที่สุด 3-4 ชั่วโมง จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 ใช้เวลาการเล่นอินเทอร์เน็ต (วันจันทร์-วันศุกร์) วันละ 3-4 ชั่วโมง มากที่สุด จำนวน 154 คน วันเสาร์-วันอาทิตย์ นักเรียนมีอิสระเต็มที่ในการเล่นอินเทอร์เน็ตมากที่สุด จำนวน 148 คน คิดเป็น

ร้อยละ 42.8 เวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่มีเวลาในการเล่นอินเทอร์เน็ตไม่แน่นอน (แล้วแต่ว่าง) มากที่สุด จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 เหตุผลในการใช้อินเทอร์เน็ตเพราะต้องการข้อมูลที่ทันสมัย มากที่สุด จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 วัตถุประสงค์ของการใช้อินเทอร์เน็ต ของนักเรียนส่วนใหญ่ ใช้อินเทอร์เน็ตค้นคว้าข้อมูลในการเรียนมากที่สุด จำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 71.4 ประเภทข้อมูลที่ต้องการข้อมูลทางด้านเพลงมากที่สุด จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 64.7 นักเรียนส่วนมากมีพฤติกรรม เล่นเกมติดต่อกันเกิน 3 ชั่วโมงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.5

ปริญญา สุวปรีชาภาส (2550, น. 58-68) ทำการศึกษา เรื่อง การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ใช้โปรแกรม MSN: กรณีศึกษาเฉพาะนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า การใช้ประโยชน์จากโปรแกรม MSN ของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ความบันเทิง การติดต่อสื่อสาร และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยแต่ละด้านมีการใช้ประโยชน์ดังนี้ ด้านการศึกษา พบว่า การใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการรับส่งไฟล์ และรายงานต่าง ๆ มีมากที่สุด รองลงมา คือ การแจ้งข่าวสารการศึกษากับผู้สนทนา การลดภาระในการนัดพบกันเมื่อทำงานกลุ่ม การพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้/การวิจัย/การศึกษา การประยุกต์ใช้เพื่อความสะดวกสบายในการศึกษา/การวิจัย ส่วนการใช้ประโยชน์น้อยที่สุด คือ การได้รับความรู้ประกอบการเรียนในหลักสูตร ด้านความบันเทิง พบว่า การช่วยผ่อนคลายความเครียด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รองลงมาเป็นการใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการทำให้เกิดความสนุกสนาน และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า การใช้พูดคุยกับเพื่อนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเป็นการใช้ประโยชน์เพื่อเป็นช่องทางสนทนาแบบประหยัด และเพื่อใช้ส่งไฟล์หรือรูปภาพต่าง ๆ ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า การเพิ่มความสนิทสนมกับเพื่อน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก รองลงมามีความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์เพื่อหาเพื่อนใหม่ และเพื่อให้ทำธุรกรรมต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ตมีระดับความพึงพอใจน้อย สำหรับข้อเสียของโปรแกรม MSN คือ เสี่ยงต่อการใช้หลอกหลวง หรือเป็นเครื่องมือของมิจฉาชีพในการก่ออาชญากรรม และข้อเสียอีกประการหนึ่ง คือ การใช้เวลาอยู่กับการใช้โปรแกรมมากเกินไป

แฮนสัน (Hanson, อ้างถึงใน เนติมา กมลเลิศ, 2549, น. 60) ได้ศึกษาการเข้าสู่ทางด่วนข้อมูลข่าวสารของนักเรียน โดยได้บรรยายเกี่ยวกับการประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศแคนาดา ซึ่งรวมไปถึงการให้การบ้านกับนักเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยได้อภิปรายรวมไปถึงการสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต การให้ความร่วมมือกันทางอินเทอร์เน็ต

การบุกรุกทำลายข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และหลักจริยธรรมของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต การควบคุมการใช้ อินเทอร์เน็ต การสอนการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนต่อครู และการแบ่งกลุ่มอภิปรายทางอินเทอร์เน็ต

การสนทนาทางอินเทอร์เน็ต

ปลื้มจิตร ประเสริฐศรี (2550, น. 63-71) ศึกษาเรื่อง ทักษะของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดทางเพศสืบเนื่องจากการใช้ห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ต พบว่า สภาพปัญหาการกระทำผิดทางเพศสืบเนื่องจากการเข้าไปใช้ห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และอาจกลายเป็นปัญหาสังคมปกติในที่สุด เนื่องจากกฎหมายที่ใช้บังคับผู้กระทำผิดมาลงโทษนั้นยังไม่ครอบคลุมถึงลักษณะการกระทำผิดทางเพศสืบเนื่องจากการใช้ห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ต อีกทั้งผู้ที่เข้าไปสนทนาส่วนใหญ่ใช้ชื่อปลอมจึงทำให้หาตัวผู้กระทำผิดได้ยาก อีกทั้งผู้เสียหายไม่กล้าแจ้งความเนื่องจากความอาย ทักษะของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดทางเพศสืบเนื่องจากการใช้ห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ตสูงสุด คือ ปัจจัยด้านจิตวิทยา โดยเฉพาะการหลงเชื่อคนง่าย การมีอารมณ์อ่อนไหว ความอยากรู้อยากลอง ประกอบกับการมีประสบการณ์ในการแชทต่ำ จึงมีโอกาสสูงที่จะทำให้ตกเป็นเหยื่อโดนล่อลวงไปข่มขืน กระทำชำเรา รองลงมา คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม โดยเห็นว่ามีสื่อช่วยยูลามกทางเพศด้านต่าง ๆ รวมทั้งการมีเสรีเรื่องเพศเป็นปัจจัยเสริมในการทำให้มีการกระทำผิดขึ้น และยังเห็นว่าเป็นเรื่องสิทธิส่วนบุคคลไม่มีใครบังคับใครได้ แนวทางแก้ไข คือ ควรป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา คือ ผู้ปกครองต้องเอาใจใส่บุตรหลานไม่ตามใจปล่อยให้เล่นคอมพิวเตอร์นานเกินไป ควรให้มีกรอบระยะเวลาในการแชท ควรตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้ในที่เป็นส่วนรวมไม่ลับตาหรือในห้องนอนส่วนตัวของคุณ เนื่องจากเป็นโอกาสทำให้เด็กตัดสินใจในการกระทำผิดได้ สำหรับผู้แชทไม่ควรบอกข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเองให้กับคู่สนทนาที่แปลกหน้าที่เราไม่รู้จักให้ทราบ และการที่คู่สนทนาเสนอสิ่งของที่มีราคาแพง หรือเสนอว่าทำอะไรให้ไม่ต้องรับ วิธีการป้องกันที่ดีที่สุด คือ ห้ามไปนัดพบข้างนอก หรือถ้ามีการนัดพบจะต้องมีเพื่อนหรือคนที่เราไว้ใจได้ไปเป็นเพื่อนเสมอ

อาทิตยา เมืองยม (2547, น. 87-99) ศึกษา เรื่อง การสร้างสัมพันธภาพทางอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้การสนทนา (Chat) พบว่า ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้โปรแกรมการสนทนามีทั้งเพศหญิงและชาย ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี เป็นนักศึกษาและมีคอมพิวเตอร์และใช้อินเทอร์เน็ตจากที่บ้าน ลักษณะการสนทนาทางอินเทอร์เน็ตนั้น กลุ่มผู้สนทนาจะเป็นลักษณะนาน ๆ ครั้งหรือสัปดาห์ละครั้ง ใช้เวลาในการเล่นประมาณ 0-2 ชั่วโมง มักจะใช้โปรแกรมสนทนา คือ Pirch และ ICQ เนื่องจาก

เป็นการสนทนาแบบห้องส่วนตัวและหาเพื่อนใหม่คุยมากที่สุด การสนทนามักจะใช้นามแฝง การสร้างความสัมพันธ์จะมีอยู่ 3 ขั้นตอน เริ่มจากขั้นเริ่มต้น ขั้นเพิ่มความใกล้ชิด และขั้นความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนม ความคิดเห็นจากการเล่นสนทนาทางอินเทอร์เน็ตในด้านบวก คือ ทำให้ได้เพื่อน มีความสนุกสนาน และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เล่นคนอื่น ๆ ส่วนความคิดเห็นในด้านลบ คือ ไม่สามารถหาความจริงได้ เพราะไม่สามารถที่จะรู้ได้ว่า ข้อมูลที่สื่อสารกันนั้นเป็นจริงมากแค่ไหน เพราะการมองไม่เห็น ไม่ได้ยินเสียงของการสนทนาทางอินเทอร์เน็ต ดังนั้นตัวผู้เล่นเองต้องมีวิจารณญาณและมีขอบเขตในการเล่น เพื่อให้ได้ใช้รูปแบบการสื่อสารชนิดนี้ให้เป็นประโยชน์และเกิดผลดีต่อตนเอง

ศุภิสสา ทดลา (2542, น. 137-144) ทำการศึกษา เรื่อง รูปแบบพฤติกรรมการสื่อสาร ในห้องสนทนาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พบว่า รูปแบบพฤติกรรมการสื่อสารของผู้สนทนาเป็นไป ทั้งในรูปแบบที่แตกต่างและคล้ายคลึงกันกับการแสดงออกในโลกของความเป็นจริง และเปิดโอกาสให้ผู้สนทนามีอิสระเสรีภาพในการแสดงออกในการสื่อสารอย่างไร้ขอบเขต นอกจากนี้ ผู้สนทนาจะใช้ข้อความตลอดจนสัญลักษณ์ในการแสดงออกถึงอารมณ์ และความรู้สึกในการสนทนา อีกทั้งผู้สนทนาจะคิดเพื่อสร้างคำ และรูปแบบประโยคใหม่ ๆ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของรูปแบบการสื่อสารผ่านตัวกลางด้วยคอมพิวเตอร์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมการสื่อสารของผู้สนทนาประกอบด้วย ลักษณะที่เป็นชุมชนจำลอง สภาวะไร้การขัดขวาง และการควบคุมการไร้ขอบเขตในการสร้างความหมาย การไม่รู้จักรักผู้สื่อสารด้วย การปลอมตัว การหลอกลวง ความเป็นตัวตนหลากหลาย การเปลี่ยนเพศ การสร้างจินตนาการ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางด้านจิตวิทยาสังคม ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับตนเอง รวมทั้งทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และความเห็นอีกส่วนหนึ่งด้วย

Tamyra A. Piercec (2006, pp. 1-15) ได้ศึกษาการสนทนาด้านบุคคลแปลกหน้าบนเว็บไซต์มายสเปซ (MySpace) โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมของวัยรุ่นที่ขยายกว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะเว็บไซต์มายสเปซ การวิจัยเชิงสำรวจนี้ได้สำรวจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 โรงเรียน โดยมีเด็กนักเรียนเข้าร่วมจำนวน 300 คน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนิสัย / การใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมของวัยรุ่น, แรงจูงใจในการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม, เนื้อหาในการโพสต์ (Post) ข้อความบนเว็บไซต์เครือข่ายสังคมของวัยรุ่นเอง และการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแปลกหน้าของเว็บไซต์เครือข่ายสังคมของวัยรุ่น นอกจากนี้ ผลการวิจัยเปิดเผยว่า 80% ของวัยรุ่นเป็นสมาชิกของเว็บไซต์มายสเปซหรือเว็บไซต์เครือข่ายสังคมอื่น ๆ และ 23% ของวัยรุ่นเข้าเว็บไซต์เครือข่ายสังคมมากกว่า 1 ครั้งต่อวัน 34% เข้าเว็บไซต์เครือข่ายสังคมทุกวัน 17% เข้าเว็บไซต์เครือข่ายสังคมอาทิตย์ละ 1 ครั้ง นอกจากนี้ 42% ของ

ผู้ปกครองรู้ว่าบุตรของตนเป็นส่วนหนึ่งของเว็บไซต์เครือข่ายสังคม แต่มีผู้ปกครองเพียง 26% ได้เห็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมของบุตร ทั้งนี้มากกว่าครึ่งหนึ่งของวัยรุ่นได้ลงข้อมูลส่วนตัวในเว็บไซต์เครือข่ายสังคม เช่น 59% ลงชื่อจริง 63% ลงอายุจริง และ 62% ลงภาพถ่ายจริง

ภัยอินเทอร์เน็ต

นิธิตา คณานิธินันท์ (2544, น. 82-90) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความตระหนักรู้ด้านสิทธิ ข้อมูลส่วนบุคคลในการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ผลจากการศึกษาพบว่า สังคมการสื่อสารอินเทอร์เน็ตของคนไทยส่วนใหญ่มีความตระหนักรู้ต่อการมีอยู่ของสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลและการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล พิจารณาได้ว่าสิทธิเป็นสิ่งที่สามารถรับรู้และเข้าใจได้เพราะเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างโลกเสมือนทางอินเทอร์เน็ตกับโลกความจริง แสดงให้เห็นว่าสิทธิข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญ และการป้องกันตนเองจากอินเทอร์เน็ตเป็นประเด็นที่ควรให้ความสนใจศึกษา

กรรณิกา จันทรีดี (2546, น. 53-59) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ พิษอินเทอร์เน็ต ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้เยาวชนตกเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาทางอินเทอร์เน็ตมากเป็นอันดับหนึ่งคือ ความไร้เดียงสาของเยาวชนเอง และไม่มีประสบการณ์ และมีความเข้าใจต่อประโยชน์และโทษจากอินเทอร์เน็ตยังไม่เพียงพอ และด้วยปัจจัยที่ผู้ปกครองก็ยังไม่มีความรู้เท่าทันภัยทางอินเทอร์เน็ตด้วย เพราะฉะนั้นผู้ปกครองควรตระหนักถึงภัยประเภทเหล่านี้และควรดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ตัวอย่างภัยที่อยู่ในอินเทอร์เน็ต เช่น การนัดพบเพื่อนใหม่ทางอินเทอร์เน็ต

วิศรุต ตันติพงษ์อนันต์ (2548, น. 72-78) ได้การศึกษา เรื่อง การเกิดภัยอินเทอร์เน็ตต่อวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีโอกาสที่จะเกิดภัยทางอินเทอร์เน็ตในระดับต่ำ มีจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 58.77 ส่วนผู้ที่มีโอกาสเกิดภัยทางอินเทอร์เน็ตในระดับสูง มีจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 41.33 เมื่อทำการทดสอบค่าไคแอสควร์ พบว่า เพศ พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มเพื่อน ลักษณะทางอารมณ์ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต และความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับโอกาสการเกิดภัยอินเทอร์เน็ต แต่การดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว รายได้ ระยะเวลาการใช้อินเทอร์เน็ต และสถานที่ในการใช้อินเทอร์เน็ตไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับโอกาสในการเกิดภัยทางอินเทอร์เน็ต สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโอกาสในการเกิดภัยทางอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ เพศ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโอกาสในการเกิดภัยอินเทอร์เน็ตน้อยที่สุด คือ ลักษณะทางอารมณ์ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

อาร์เชอร์ (Archer, อ้างถึงใน เนติมา กมลเลิศ, 2549, น. 59) ได้ศึกษาการลวงละเมิด ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ได้ทำการตรวจสอบการฝ่าฝืนการป้องกันความลับในการบันทึกข้อมูลของเหล่าแฮ็คเกอร์ ที่ต้องการที่จะเปลี่ยนผลการเรียน หรือเปลี่ยนแปลงระบบการประมวลผลข้อมูล ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่าแนวทางในการแก้ไขคือ การฝึกฝนบุคลากรในการป้องกันความลับ และความร่วมมือกับภัยจากแฮ็คเกอร์ต่าง ๆ

ความตระหนัก

ศักดิ์ บุบผาสุวรรณ (2546, น. 62-66) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความตระหนักของนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่ออาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ต ผลการศึกษาพบว่า ระดับความตระหนักของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่ออาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตอยู่ระดับปานกลาง และลักษณะทางประชากร อันได้แก่ เพศ คณะ และความรู้ความเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่ออาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตด้วย ในการศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญกับตัวแปรลักษณะทางประชากรเช่นกัน แต่จะมีความแตกต่างกันในเรื่องกลุ่มประชากรและเนื้อหาที่ดำเนินการศึกษา

อังคณา มั่งมีทรัพย์ (2546, น. 37-38) ได้สรุปไว้ว่า ความตระหนัก (Awareness) เป็นพฤติกรรมทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective Domain) ซึ่งเกือบคล้ายกับความรู้ (Knowledge) ความตระหนักเป็นพฤติกรรมขั้นต่ำสุดของความรู้ ความคิด (Cognitive Domain) ซึ่งปัจจัยด้านอารมณ์หรือความรู้สึกนั้น จะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้ ความคิดเสมอ เนื่องจากความตระหนักเป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์ที่รวมตัวกันขึ้น และมีความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้น และประเมินค่าสิ่งเหล่านี้ออกมาเป็นความตระหนัก ซึ่งมีความหมายเหมือนกับความสำนึก ดังนั้น ความตระหนักจึงเป็นพฤติกรรมภายในอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่แสดงออกถึงสภาวะจิตใจที่เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิด และความปรารถนาต่าง ๆ ในลักษณะที่ตื่นตัวต่อบุคคล ต่อหลักการหรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งหมายความว่า ระยะเวลาหรือประสบการณ์และสภาพแวดล้อม หรือสิ่งเร้าภายนอก เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลเกิดความตระหนักขึ้น ความรู้และความตระหนักนั้นมีความสัมพันธ์กัน คือ ทั้งความรู้และความตระหนักต่างก็เกี่ยวข้องกับการสัมผัส และการใช้จิตไตร่ตรองทั้งสิ้น โดยความรู้นั้นเป็นเรื่องของข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ที่ได้จากการสังเกต และรับรู้ที่ต้องอาศัยเวลา ส่วนความตระหนักเป็นเรื่องของความรู้สึกในสภาวะจิต เรื่องของโอกาสการได้รับการสัมผัสจากสิ่งเร้าโดยไม่ตั้งใจ การใช้จิตไตร่ตรองแล้วจึงเกิดความสำนึกต่อปรากฏการณ์หรือสถานการณ์นั้น โดยไม่เน้นความสามารถในการจำหรือระลึกได้ เพียงแต่จะรู้สึกว่ามีสิ่งนั้นอยู่ (Conscious of Something) จำแนกและรับรู้ (Recognitive)

ลักษณะของสิ่งนั้นเป็นสิ่งเร้าออกมามีลักษณะเช่นไร โดยไม่มีความรู้สึกลงในการประเมินเข้าร่วมด้วย
อย่างไรก็ตามการที่จะเกิดความตระหนักขึ้นมาได้นั้น ก็ต้องผ่านการมีความรู้มาก่อนเบื้องต้น

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าเรื่องความตระหนักต่อภัยจากการสนทนา
ผ่านเว็บไซต์เครือข่ายสังคมยังไม่มีการศึกษาในประเทศไทย ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาถึงความ
ตระหนักต่อภัยจากการสนทนาดังกล่าวกับบุคคลแปลกหน้าผ่านเว็บไซต์ไฮไฟฟ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่
1-6 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีการสำรวจความถี่ สถานที่ เนื้อหา ระยะเวลา และเหตุผลในการ
สนทนาผ่านเว็บไซต์ไฮไฟฟ์